

**Zastojnske pšedpise Ministarstwa za wědomnosć,  
slěženje a kulturu ku kazni za rědowanje pšawow  
Serbow w Bramborskej (Zp Sk)**

**Wót 28. oktobra 2018**

**1 Powšykne**

Serbska kazń (Sk) wót 7. julija 1994 (GVBl. I b. 294), slědny raz změnjenja pšez artikkel 2 kazni wót 15. oktobra 2018 (GVBl. I c. 23) dawa serbskemu ludoju ako teke kuždemu jednotliwemu Serboju a wšyknym wobydlarkam a wobydlarkam starodawnego sedleńskego ruma Serbow pšawa. Rozeznawaš ma se mjazy pšawami, plašecymi za celu Bramborsku, a takimi, kenž wobstoje jano we starodawnem sedleńskem rumje Serbow.

- 1.1 K pšawam, kotarež ma kuždy Serb, bydleczy w Bramborskej - teke zwenka starodawnego sedleńskego ruma -, słušatej pó § 1 wótrězk 2 Sk pšawo, swóju etnisku, kulturnu a rěcnu identitu licho zwuraznjowaš, zachowaš a dalej wuwijaš, a pšawo se wobželiš na wólbach Rady za nastupnosći Serbow pó § 5 wótrězk 2 Sk. Zajmy Serbow mógu se zastupowaš pó § 4a wótrězk 1 Sk na krajnej a komunalnej rowninje pšez kšywowy zwězk.
- 1.2 W starodawnem sedleńskem rumje Serbow se pšizwólujy serbskemu ludoju mjazy drugim slědujuce pšawa:
  - šćitanje, zdžaržanje a woplěwanje starodawnego sedleńskego ruma (§ 3 wótrězk 1 Sk)
  - zachowanje zajmow Serbow pšez pomjenjenje komunalnych zagronitych za serbske nastupnosći a pšez druge se góžece napšawy (§ 6 wótrězk 1 a 2 Sk)
  - šćitanje a spěchowanje serbskeje kultury (§ 7 Sk)
  - šćitanje a spěchowanje serbskeje rěcy (§ 8 Sk)
  - nawuknjenje rěcy (§ 10 Sk)
  - dwójorěčne pópisanja zjawnych twarjenjow, institucijow, drogow, pušow, naměstow, móstow a městnych toflow (§ 11 wótrězk 1 Sk).
- 1.3 Dalšne pšawniske zakłady, na kótarež se póšěgujo Sk, se pomjeniju w jeje preambli. K tomu lice wósebnje krajna wustawa (artikkel 25), ramikowe dojadnanje za šćit narodnych mjeńšynow a Europska charta regionalnych a mjeńšynowych rěcow.

**2 Zaměry**

Aby se zaručało jednotne wułoženje a pšewježenje Sk, se pódaju w slědujucem pokazki ku konsekwencam, ako wurostu ze Sk z pšislušnosći k serbskemu sedleńskemu rumoju.

**3 Pšawo na narodnu identitu (§ 1 Sk)**

K zwopšawdnjenju toš tych w § 1 wótrězk 3 Sk rědowanych zawězkow za gmejny a gmejnske zwězki w starodawnem sedleńskem rumje k spěchowanjeju wuměnjow, kótarež zmóžnjaju Serbam rěcy, tradicije a kulturne derbstwo zachowaš a dalej wuwijaš a serbsku narodnu identitu šćitaš, zdžaržaš a spěchowaš, se pokazujo wósebnje na wótrězki 10, 11 a 13 toš tych zastojnstwowych pšedpisow. Za teke w § 1 wótrězk 3 Sk pomianane zarucenje statkownego serbskego politiskego sobuwugótowanja ma se glědaš na wótrězka 7 a 9 toš tych zastojnstwowych pšedpisow.

**4 Wólność wuznawanja (§ 2 Sk)**

Serby mógu ale njemuse se wuznawaš k pšislušnosći serbskemu ludoju napšešiwu zastojnstwam. Z boka zastojnstwa njesmějo se přeš abo cwiblowaš na takem wuznašu. Serbske bergarki a bergarje njesmějo se naslědk stajaš dla takego wuznaša. Dopokaze pšislušnosći k serbskemu ludoju njamaju se pomináš.

W zwisku z wužywanim indiwiduelnych pšawow, kótarež pšistoje jano Serbam (na pšikład mjenjowe pšawo pó Kazni za změny mjeńšynowych mjenjow), móžo se pšislušnosć k serbskemu ludoju dopšašaš.

**5 Starodawny sedleński rum (§ 3 Sk)**

- 5.1 Starodawny sedleński rum Serbow jo póstajony w dodanku k Sk.
- 5.2 Pó § 13c Sk su měli dalšne gmejny ako teke Rada za nastupnosći Serbow až do 31. maja 2016 móžnosć stajiš póžedanja na zwěšćenje pšislušnosći k starodawnemu sedleńskemu rumoju. Plaši Póštajenje wó póstupowanju změnnow starodawnego sedleńskego ruma Serbow wót Ministarstwa za wědomnosć, slěženje a kulturu wót 8. septembra 2014

(GVBl. II c. 68). Na zaklaže wustajonych a pó pšawje plašecych wopismow zwěšćenja, kótarež su došli w běgu pšespytowanja ako póžedanja pši Ministarstwje za wědomnosć, slěženje a kulturu (MWFK) ma se wustajis dokóncna liscina pó § 3 wótrězk 2 Sk k starodawnemu sedleńskemu rumoju slušajucych gmejnow a gmejskich želow. Dalšne změny starodawnego sedleńskega ruma njejsu móžne.

- 5.3 Na wósebnny charakter starodawnego sedleńskega ruma a na serbske zajmy ma se w komunalnej politice pó § 3 wótrězk 1 Sk žiwaš. K tomu se pširažijo w pšiměrjonej formje zapšěgnuš zastupnistwa Serbow (na pšikład kšywowe zwězki pó § 4a Sk a komunalne zagronite pó § 6 Sk).
- 5.4 Žiwaš ma se na to, až pó § 9 wótrězk 4 Komunalneje wustawy gmejny starodawnego sedleńskega ruma nose dwójorěcne mjenja a dolnoserbska forma mjenja dej se wótpowědnje sobu pisaš a wużywaš. Glědajucy na jednotne pšesajženje ředowanjow z § 11 Sk a zaměra z § 8 wótrězk 1 Sk pširažijo se w ramiku komunalnego samozastojanja teke wšyknje gmejske žele dwójorěcne pomjenjowaš. Zapis z wótpowědujucymi dolnoserbskimi pomjenjenjami ma se k dispoziciji stajis pšez MWFK.

## 6 Chórgoj (§ 4 Sk)

Toš ta w § 4 Sk ředowana móžnosć serbsku chórgoj rownopšawje wużywaš móžo se wósebnje staš pšez górzejšěgnjenje na dnjach wupowjesenja chórgojow, na kótarychž jo pšedpisane jano nimsku a krajnu chórgoj górzej zešěgnuš a ten za wětšy žěl eksisterujucy tšei chórgojowy sčazor lichy wóstanjo. Serbska chórgoj móžo se teke górzej šěgnuš město europskeje chórgoji, jolic jeje górzejšěgnjenje pšedpisane njejo. Dalšne jo ředowane pšez Wukaz wó powšyknych dnjach górzejšěgnjenja chórgojow w Bramborskej wót Ministarstwa za nutšikowne a komunalne wót 6. julija 2018 (ABl. b. 659).

## 7 Kšywowe zwězki (§ 4a Sk)

§ 4a Sk wustajijo wuměnenja za pšípóznaše zwězkow ako serbske kšywowe zwězki. We wótrězku 2 jo pšidatnje ředowane pšawo zwězkow na skjarženje. W dalšnych krajopšawniskich ředowanjach se pšizwólju kšywowym zwězkam pó § 4a Sk pšawa na sobustatkowanje. K tomu lice wupóstanje wobradowańskich člonkow do šulskich konferencow šulowz jadnorěcnymi abo bilingualnymi pórucenjami w dolnoserbskej rěcy (§ 90 wótrězk 1 Bramborskeje šulskeje kazni - BbgSchulG), pomjenjowanje člonka krajneje šulskeje pširady (§ 139 BbgSchulG), pomjenjowanje zastupnikow w regionalnej zgromažinje planowańskego regiona „Łužyca-Błota“ (§ 6 wótrězk 3 Kazni regionalnego planowanja a brunicewego a saněrowańskego planowanja - RegBkPIG) a brunicewego wuběrka (§ 15 wótrězk 2 RekBkPIG) a pomjenjowanje zastupnika do rozgłosoweje rady RBB (§ 14 wótrězk 1 statnego dogrona wó wustajenju zgromadnje rozgłosarnje krajowu Barliń a Bramborska). Pširažijo se kšywowe zwězki zapšěgnuš do aktiwitow, kótarež pótusnu serbske zajmy.

Pši nabyšu pšaiwosći toš tych zastojnskich pšedpisow jo Domowina - Zwězk Łužyskich Serbow z.t. pó § 4a Sk ako kšywowy zwězk pšípóznaša.

## 8 Rada za nastupnosći Serbow (§ 5 Sk)

Wólby, kenž maju se pšewjasć w zagronitosći serbskich kšywowych zwězkow mógu se pódpěrowaš wót komunalnego boka pšez wózwjawnjenje znatecynjenjow wólbneho wuběrka we wózwjawnjeńskich łopjenach, wuwiskach abo na internetnych stronach. Wólby pšewjeduju se w celem kraju a pótrjefiju z tym serbske wobydlarki a serbskich wobydlarjow nic jano w starodawnem sedleńskem rumje.

Dalšne ředowanja k pšewježenjoju wólbow do Rady za nastupnosći Serbow pó § 5 wótrězk 2 Sk su ředowane we Wólbnem pórěže k Serbskej kazni (Wp-Sk) Ministarstwa za nutšikowne a komunalne wót 15. septembra 2014 (GVBl. II c. 69).

## 9 Komunalne zagronite za nastupnosći Serbow (§ 6 Sk)

- 9.1 Pó § 6 wótrězk 1 Sk maju se pši wokrejsach a bžezwokrejsnem měšće w starodawnem sedleńskem rumje Serbow zasažis głownoamtske zagronite za nastupnosći Serbow z połnym měštom. Póstupowanje pši pomjenjenju abo zasaženju njejo kazniski pšedpisane a móžo se pšez wokrejske a bžezwokrejsne město w jich głownych wustawkach ředowaš. Pó § 6 wótrězk 3 sk dej službne sedło zagronitych byš pšedwižone na měštnje danego zastojnstwa. Zagronite wokrejsow njebudu želaš jano we wokrejsnem zastojnstwje a w zgromadnem žele z wokrejsnymi sejmami w zmysle § 6 wótrězk 3 Sk. Wóni rowno tak pódpěruju druge komuny we wokrejsu ako teke jich zagronitych pši jich žele.
- 9.2 Pó § 6 wótrězk 2 Sk deje te tam pomjenjone amty a komunalne teritorialne korporacije pomjenis zagronite za nastupnosći Serbow, jolic se njerozsuže za druge se gózece napšawy za zachowanje zajmow Serbow. Wót wjelikosći amta abo teritorialneje korporacije abo wót lichy Serbow wótwisujo, wjele žela toš za statkownosć sebye wupominajo. Za wětšy žěl se kazniskim pominanjam wótpowědujo, gaž wugbajo jedna sobuželašerka abo jaden sobuželašef amta abo teritori-

alneje korporacije toś ten nadawk pśidatnje. Móžno jo teke pomjenjenje cesnoamtskeje zagroniteje abo cesnoamtskego zagronitego.

- 9.3 Mě, kontaktowe daty a rěčne case zagroniteje abo zagronitego dejali se na pśiměrjony part zjawnje znate cyniš.
- 9.4 Wósebnje pśi cesnoamtskich zagronitych ma se glědaś na wótpowědne zapšěgnjenje do zastojnstwowych a politiskich wótběgow, aby zarucali za wugbanje cynitosći trěbne pósrědnjenje informacijow. Pśi głownoamtskich zagronitych de-  
 jało se procowaś wó direktne službne pódstajenje zastojnikam głownego zastojnstwa, aby se wólažcyło fachowe a  
 wěčne póla pśesegajucy zapšěgnjenje zagronitych do zastojnstwa. Zagronite identifikujú serbske nastupnosći pó § 6  
 wótrězk 3 Sk samostatnje.

Wósebnje ma se na to pokazaś, až plaše za zagronite za nastupnosći Serbow pó § 6 wótrězk 3 Sk w zwisku z § 19  
 wótrězk 3 Komunalneje wustawy wótpowědne ředowanje wó kompetencach zagronitych za rownostajenje pó § 18  
 wótrězk 3 Komunalneje wustawy.

## 10 Spěchowanje serbskeje kultury (§ 7 Sk)

Słušnosć spěchowaś serbsku kulturu dolońuju kraj wósebnje pšez swójo wobzělenje na Załožbje za serbski lud. Toś ta  
 zgramadnje wót zwězka a krajowu Sakska a Bramborska pódpěrana załožba, spěchujo te wšakorake serbske institucije  
 w sedleńskem rumje Serbow ako teke jadnotliwe projekty. Wó pšosbach wó spěchowanje rozsužuju pśisłušne gremije  
 załožby.

Wušej togo maju wokrejsje, amty a gmejny w starodawnem sedleńskem rumje Serbow pó § 7 wótrězk 2 Sk a § 2  
 wótrězk 2 Komunalneje wustawy serbsku kulturu adekwatnje zapšěgować do kulturnego žěła. Konkretnje wugótowanje  
 laży w ramiku komunalnego samopóstajenja pśi wokrejsach, amtach a gmejnach.

§ 7 wótrězk 2 sada 2 Sk wopśimjejo pśikazni amtam, gmejnám a wokrejsam starodawnego sedleńskego ruma spěchowaś  
 zgramadne žywnjenje kótarěž jo pregowane wót tradicije, tolerance a mjazsobnego pócesćenja. To móžo se staś na  
 pśikład pšez pozitiwne póšěgi teke na serbske aspekty lokalnych tradicijow a stawiznow, pokazki na nagódnotu pšez  
 bikulturalnosć a wěcejrěčnosć, ale teke pšez informěrowanje pśisłušnikow wěšynowego wobydlarstwa wó mjeńšy-  
 nowych pšawach. Słowa a statki, kótarěž zawinuju wótgódnosćenje serbskeje rěcy, kultury abo identity, maju se  
 wóstaś.

Pórucyjo se, dolońjenje toś togo nadawka zjawnosći zrozumiwje pśedstajaś (na pśikład pšez wustawjenja we  
 wustawkach, wótpowědne woblicenja w etatu, projekty abo zjawnosćne žěło).

## 11 Serbska rěč (§ 8 Sk)

§ 8 Sk pomina wósebnje spěchowanje serbskeje rěcy.

Krajny kaznidawař jo za wobcerk zastojnskich póstupowanjow ředował wužywanje serbskeje rěcy w § 8 wótrězk 2 Sk a  
 § 4 Kazni k zastojnskim póstupowanjam Bramborskeje (VwVfGBbg). Pó njej su w zastojnskich póstupowanjach pó  
 VwVfGBbg serbske wobzělniki na toś tych jednanjach, gaž wužywaju serbsku rěč, wulichowane wót kostow za dol-  
 metšarjow a pšestajarjow. How se pokazujo na ředowanje zarownanja kostow pó § 13a Sk. Dalej se póstaśa cas teke za  
 pšosby, zdžěleńki abo wuzjawjenja wóle, napisane w serbskej rěcy.

Pó § 8 wótrězk 2 sada 3 Sk maju zastojnstwa mimo togo lichotu, pśi pśedlažecyich rěcnych wuměńjenjach teke wužy-  
 waś dolnosersku rěč za wótegrona a wopowěsći.

W zmysle § 8 wótrězk 1 sada 3 Sk se žycy wótwisnje wót wobstojnosćow na městnje nejzwešće wužywanje serbskeje  
 rěcy. Ma se na to žiwaś, až za teritorium Bramborskeje jo rozsuzeca dolnoserska rěč.

## 12 Kublanje (§ 10 Sk)

Póstajenja za wobcerki kublanje, šula a žišownje (§ 10 Sk) se pšewóstajiju wósebnemu ředowanju Ministarstwa za  
 kublanje, młožinu a sport.

Za zwopšawdnjenje winowatosći informěrowanja z § 10 wótrězk 1 sada 2 Sk mógu pomjenjone nosarje se teke zepěraś  
 na informaciske materialije, kótarěž se wót serbskich institucijow ako Rěčnego centruma WITAJ ze spěchowanim kraja  
 publicěruju.

## 13 Dwójrěčne napisma (§ 11 Sk)

- 13.1 Zjawnje widobne wužywanje serbskeje rěcy pregujo bikulturelny charakter Łužyce, zwidobnja akle kulturelnorěcnu  
 wjeleraćosć, jo wažne za wšedne praktiske nałožowanje a jo teke symboliski wuraz rownopšawnosći. Wóno ma za

akceptancu řečy, řečny prestiž a stakim za motiwacije ju nawuknuš, woplěwaš a dalej wuwijaš centralny wuznam. Pši tom ma se na wužywanje řečy bžeze zmólkow glědaš. Dla wochylu hyšči cesto wustupujucych zmólkow njedejali se pši pšenowjenju wutoflowanja wobstojece formy bžez pšespytowanja pšewzeš. Ma se na to žiwaš, až jo za teritorij Bramborskeje dolnoserbska rěc z jeje tuchylu plašecymi pšawopisnymi pšawidłami rozsužeca. Aby se zawěsćilo korektne wužywanje řečy, dejala se zepěraš na pomoc řečywuznatych. Kontakty mógu se pšez komunalnych zagronitych pó § 6 Sk pósrědnić. Dalšne informacije stajatej Serbski institut a Dolnoserbska rěčna komisija pó [www.dolnoserbski.de](http://www.dolnoserbski.de) k dispoziciji.

13.2 Pó § 11 wotrězk 1 Sk maju se zjawne twarjenja a institucije, drogi, puše, naměsta, mósty a městne tofle a pokazki na nje w starodawnem serbskem sedleńskem rumje wóznamjeniš w nimskej a dolnoserbskej řečy. Slědujuce pópisanja maju se dwójorěcnje wugótowaš.

- a) Směrowe znamje c. 432 pó § 42 StVO k nutšikoměstnym cilam a k městnam z wjelikim wobchadowym wuznamom.
- b) Směrowe znamje c. 437 pó § 42 StVO, nadrozne tofle. Wó wugótowanju toflow z mjenjami drogow rozsužuju pšislušne gmejnske zastojnstwo.
- c) Howacne nutšikoměstne tofle, zjawne twarjenja a institucije bžez wjelikego wuznama za wobchad, mjenjowe toflicki za naměsta a mósty a pokazki na nje.

Mimo togo ma se pši dalšnych wobchadowych znamjenjach žiwaš na rědowanja k dwójorěcnym gmejnskim mjenjam. Dokulaž nimske a serbske mě twóritej amtske pomjenjenje gmejny, matej se wobej pšedwizeš w samskej wjelikosći pisma. Zwenka starodawnego sedleńskego ruma maju se wótpowědnje gmejny, kótarež słušaju k starodawnemu sedleńskemu rumoju, teke z wobyma wobstatkoma mjenja wutoflowaš. W starodawnem sedleńskem rumje mógu se wupokazaš cile zwenka starodawnego sedleńskego ruma dwójorěcnje. Pokazujo se teke na rědowanja Wukaza k dwójorěcnemu nimsko-dolnoserbskemu pópisanjoju wobchadowych znamjenjow Ministarstwa za infrastrukturu a rolnikarstwo wót 25. junija 2014 (ABl. b. 926).

K drogam lice teke kólasowarske sčazki a wódne drogi. Pši zjawnych twarjenjach a institucijach dejali se teke systemy drogownikow zapšimješ.

Pó § 11 wotrězk 2 Sk mógu se teke druge twarjenja dwójorěcnje wóznamjeniš, dalokož maju wuznam za zjawnosć. To same plaši za druge w cifrach 1 do 3 njepomjenjone toflicki nutšika gmejny. Móžnosć dwójorěcnego pópisanja dejala se wobšyrnje wužywaš.

13.3 Wutoflowanje njemusy se ned wuměniš, ale w padach wobnjowjenja abo nowostajanja nuznje dwójorěcnje wugótowaš. Pokazujo se na rědowanja zarownanja kostow pó § 13a Sk.

#### **14 Zarownanje kostow (§ 13a Sk)**

Zarownanje pšidatnych kostow pšez nałożowanje serbskeje řečy pó § 13a Sk se rědujo w Póstajenju wó zarownanju pšidatnych wudankow nałożowanja Serbskeje kazni (SWGKostenv).

#### **15 Nabyše a zgubjenje plašiwosći**

Toš te zastojnske pšedpise nabywaju plašiwosć na dnju 1. januara 2019.

Rownocasnje zgubiju zastojnske pšedpise Ministarstwa za wědomnosć, slěženje a kulturu ku Kazni za rědowanje pšawow Serbow w Bramborskej z dnja 13. maja 2016 (ABl. b. 610) swóju plašiwosć.